

## Ko u ime Allaha bude skroman – Allah će ga uzvisiti među ljudima

Ponašanje ljudi se može promatrati kroz njihovu prefinjenost ili bahatost iskazanu prema sebi i drugima. Prefinjenost se u učenju islama naziva tevadu, a bahatost kibur. Prateći stradanja i patnje muslimanskih naroda danas, jasno se može razaznati bahatost sa jedne i nemoć sa druge strane. Jedni su umislili da su neuzubillah Božanstva, a drugi da je sa njima u njihovoj nemoći ostao samo dragi Bog. Običan svijet osluškuje kada će glas razuma nadvladati, ali to se uprkos svim vezama ne čuje.

Vremenom će muslimani definirati pravila prefinjenosti i bahatosti. Ovo je tema današnje hutbe i molim vas da ih danas zapamtimo i o njima razmislimo.

U hadisu, Poslanik, a.s., kaže:

لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ كِبَرٍ، قَالَ رَجُلٌ: إِنَّ الرَّجُلَ يُحِبُّ أَنْ يَكُونَ ثَوْبُهُ حَسَنًا،  
وَنَعْلُهُ حَسَنَةً، قَالَ: إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ، الْكِبْرُ بَطْرُ الْحَقِّ، وَغَمَطُ النَّاسِ

„Neće ući u Džennet onaj ko bude imao u srcu koliko trun bahatosti. Neko od ashaba reče: Neko voli da mu odjeća bude lijepa i da mu papuče budu lijepe. Poslanik, a.s., na to reče: Allah je lijep i voli lijepo; oholost pobija istinu a ponižava ljude.“

Čovjek voli da se pokaže pred drugima kao moralna osoba. Ne voli da pokazuje vlastite slabosti. Ne voli da drugi saznaju da je u potrebi.

Zbog toga se u islamskom učenju daje značaj tevadu: skromnosti, uljudnosti, prefinjenosti i mjeri.

Pažljivim iščitavanjem hadisa Poslanika, a.s., zapaziti ćemo kako se u nekim hadisima zaklinje. Musliman vjeruje riječima Poslanika, svjedno je da li se on zakune ili ne zakune o istinitosti onoga što govori. Poslanikova zakletva ukazuje na dodatni značaj onoga o čemu kazuje.

ثَلَاثٌ أَقْسَمَ عَلَيْهِنَّ وَذَكَرَ مِنْهَا وَمَنْ تَوَاضَعَ لِلَّهِ رَفَعَهُ

Za tri oblika ponašanja Allah se zaklinje da su im rezultati takvi, pa je spomenuo: I onaj ko u ime Allaha bude uljudan i skroman – Allah će ga učiniti velikim kod ljudi.

إِنَّ الْعَفْوَ لَا يَزِيدُ الْعَبْدَ إِلَّا عِزًّا ، فَأَعْفُوا يَعِزُّكُمْ اللَّهُ ، وَالتَّوَضُّعُ لَا يَزِيدُ الْعَبْدَ إِلَّا رَفْعَةً ، فَتَوَاضَعُوا  
يَرْفَعُكُمُ اللَّهُ عِزًّا وَجَلًّا ، وَإِنَّ الصَّدَقَةَ لَا تَزِيدُ الْإِنْسَانَ إِلَّا رَحْمَةً ، فَتَصَدَّقُوا يَرْحَمُكُمُ اللَّهُ عِزًّا وَجَلًّا

Zaista će se praštanjem samo povećati ugled, pa praštajte a Allah će vas uglednim učiniti. Ljudskost će povećati poziciju u društvu, uljudni budite a Allah će vam visok društveni položaj dati. Udjeljivanje (sadaka) će povećati milost, dijelite milostinju a Allah će se vama smilovati.

Sve što je čovjek skromniji, Allah mu podiže stepen kod ljudi.

Bilježi se predaja o beduinu koji je došao pred Poslanika, a.s. Bio je uzbuđen, stajao je pred posljednjim Božijim poslanikom, kome je dostavljena posljednja objava. Danas kada stojimo pred vlastima osjećamo se uzbuđeno, a kakvo li je tek bilo uzbuđenje stajati pred Poslanikom, a.s. Poslanik mu reče:

على رسلك ما أنا إلا ابن أم كانت تأكل رديف

„Opusti se! Ja sam samo sin majke koja je suh hljeb jela.“ To je bila skromnost i uljudnos hajrul bešera – najodabranijeg čovjeka.

Omer, r.a., je ušao kod Poslanika a.s., i vidio od ležanja trag hasure na njegovim leđima. Poslanik, koji je govorio: Tako mi Allaha, da sam htio, mekanska brda bi mi bila zlatna. Omer mu reče: Allahov Poslaniče, Perzijanci i Rimljani su u izobilju, a ti na hasuri spavaš! Poslanik mu reče:

ألا ترضى لهم الدنيا ولنا الآخرة يا عمر

Zar nisi zadovoljan, Omere, da njima pripadne dunjaluk a nama ahiret.

U drugom rivajetu:

ألا في شك أنت يا ابن الخطاب! لهم الدنيا ولنا الآخرة. أولئك قوم عجل لهم طيبات في الحياة الدنيا

Zar ti sumnjaš, Sine Hattabov! Njima dunjaluka a nama ahiret. Oni su narod kome su ubrzane ljepote ovog svijeta.

Bitno je za nas kakav je bio Poslanik, a.s., zato što je Poslanik, a.s., naš uzor (usvetun hasene). Žena bi ga zaustavila na ulici i po suncu, kako kaže Ibn Abbas. Poslanik bi uzeo djecu za ruke i oni bi ga vodali po Medini. Enes, r.a., prenosi da se Poslanik hodeći medinskim ulicama selamio sa ljudima, često i sa djecom. Živio je u kući od ćerpića, krpao vlastite papuče, prao odjeću - kako svjedoči Aiša, r.a.

Takvoj skromnosti su podučeni ashabi. Ebu Bekr i Omer su kao izabrani vladari nosili na sebi namirnice do siromašnih građana. Omer b. Abdulaziz je jednom prilikom kada se

ugasila lampu, ustao, nalio ulje, upalio lampu i vratio se na svoje mjesto. Neki čovjek mu reče: Allah ti oprostio Vladare pravovjernih, što nisi nama rekao!

ذهبت وأنا عمر ورجت وأنا عمر. ما نقص مني شيئاً

Ustao sam i bio sam Omer, vratio sam se i opet sam Omer. Ništa mi ne fali!

Poslanik, a.s., je govorio:

إن الله أوحى إليّ أن تواضعوا حتى لا يفخر أحدٌ على أحد، ولا يبغي أحدٌ على أحد

Allah mi je objavio da tražim od vas skromnost, kako se ne bi uzdizali jedni nad drugima, i kako ne biste ispoljavali neprijateljstvo jedni prema drugima.

Vremenom će muslimani ustanoviti pravilo ljudskosti:

من تواضع لله رفعه، ومن تكبر وضعه

Onaj ko bude Allaha radi uljudan – Allah će ga uzvisiti, a onaj ko se bude bahatio – ponizit će ga.

Bilježi se da je Harun er Rešid tražio od svojih namjesnika da mu dovedu nekoga od uleme kako bi se okoristio njegovim znanjem. Namjesnik je otišao do imama Malika b. Enesa, imama Medinelija i rekao mu: Halifa traži da mu dođeš. Reci Harunu, reče mu, العلم يؤتى لا يأتي ilumu se na noge dolazi i ilum nikome na noge ne ide. Na te riječi Harun reče: U pravu je, idemo. Malik mu reče: Poruči halifi da neću dopustiti da ponizi ljude. I to je upravu, reče Harun. Kada je halifa došao u džamiju, vidio je da su mu pripremili skupocjenu stolicu da sjedne. Malik mu reče: من تواضع لله رفعه Onaj ko bude Allaha radi uljudan – Allah će ga uzvisiti. Nosite tu stolicu, povika Harun, i sjede sa ljudima.

Na osnovu tog pravila, nastaje još jedno pravilo: من تواضع للناس رفعه Onaj ko bude prema ljudima ljubazan – uzvišen će biti. Zato su rekli:

وانظر إلى الأكمال وهي حجارةٌ لانت فصار مقرها في الأعين

Pogledajte u surmu koja se od kamena pravi, nakon što se kamen omekša, postane ukras koji se u oko stavi.

Sušтина skrušenosti se može spoznati samo sa spoznajom suštine oholosti. Vremenom će muslimani ustanoviti i pravilo bahatosti (kibura):

الكِبْرُ بَطْرُ الْحَقِّ وَعَمَطُ النَّاسِ

Oholost pobija istinu a ponižava ljude.

Skromnost (Tevadua) znači povinovati se istini. Bahatost i oholost (kibur) znači suprostaviti se istini. Suprostaviti se istini koja je iskazana u ajetu, ne prihvatiti značenje koje u sebi nosi. Odbiti istinu koja je došla u hadisu Poslanika a.s. Smatrati se iznad tih istina jeste vrsta kibura.

Skrušenost nastaje iz spoznaje o Bogu, Njegovih lijepih imena i sifata. Veličanjem Allaha i skrušenim srcem.

Gospodaru naš, učini našu skrušenost prema Tebi sebebom poštovanja kod ljudi. Daj nam da budemo na strani istine, ma gdje ona bila! Smiluj nam se i podari oprost.

Za vrijeme džume namaza ima jedan momenat u kome Allah prima dovu. Zamolimo Allaha da nam primi naše dove i olakša naše stanje. Amin!

Senad Ćeman,

Hutba održana u Čaršijskoj džamiji, Medžlis IZ Sarajevo

20. rebiu-l-ahir, 1438. godine po Hidžri; 20. 01. 2017. godine po Miladu